

Струка (назив):	МАШИНСТВО И ОБРАДА МЕТАЛА		
Занимање (назив):	Техничар машинске енергетике		
Предмет (назив):	ТОПЛОТНИ АПАРАТИ		
Опис (предмета):	Стручно-теоријски предмет		
Модул (наслов):	ПОСУДЕ ПОД ПРИТИСКОМ		
Датум:	2023.година	Шифра:	Редни број: 01
Сврха			
Модул је развијен са циљем упознавања ученика са проблематиком избора и конструкције посуда под притиском као основама термоапарата.			
Специјални захтјеви / Предуслови			
Познавање градива из предмета: - Практична настава (модул 1-9), - Техничко цртање, - Техничка механика, - Основи енергетике.			
Циљеви			
Овај модул има циљеве да: - ученици стечена теоријска знања успјешно примјењују у руковању и одржавању посуда под притиском, - ученици стекну знања о конструкционим рјешењима и основама прорачуна посуда под притиском, - ученици се упознају са означавањем судова под притиском, - ученици се упознају са најчешће коришћеним материјалима за израду судова под притиском, - ученици усвајају нова и примјене раније стечена знања у избору и конструкцији посуда под притиском, - ученици стичу знања о мјерама заштите при раду са посудама под притиском, - ученици се придржавају мјера заштите на раду са посудама под притиском, - ученици се понашају у складу са мјерама заштите животне средине.			
Теме			
1. Посуде под притиском као основа термоапарата 2. Означавање посуда под притиском 3. Материјали за израду посуда под притиском 4. Конструкција посуда под притиском 5. Испитивање посуда под притиском			

Тема	Исходи учења			Смјернице за наставнике
	Знања	Вјештине	Личне компетенције	
	Ученик је способан да:			
1. Посуде под притиском као основа термоапарата	- дефинише улогу и значај посуда под притиском у процесној и другим индустријама, - објасни подјелу судова под притиском у односу на функцију, геометријски облик, конструкцији и употребу, - наведе поједине врсте судова под притиском, - објасни дефиницију посуде под притиском, - објасни значај стандардизације судова под притиском, - наведе средства и мјере заштите на раду при раду и заштиту животне средине код посуда под притиском.	- схвати улогу и значај посуда под притиском у процесној и другим индустријама, - изврши подјелу судова под притиском у односу на функцију, геометријски облик, конструкцији и употребу, - разликује поједине врсте судова под притиском, - разумије дефиницију посуде под притиском, - схвати значај стандардизације судова под притиском, - примијени поступке заштите на раду и заштите животне средине,	- савјесно, одговорно, уредно и правовремено обавља повјерене послове, - ефикасно планира и организује вријеме, - испољи позитиван однос према значају спровођења прописа и стандарда који су важни за његов рад, - испољи позитиван однос према значају функционалне и техничке исправности машина, уређаја и алата које користи при обављању посла, - испољи љубазност, комуникативност, ненаметљивост и флексибилност у односу према сарадницима,	Наставник ће: - садржаје програма реализовати савременим наставним методама и средствима, - ученике увјежбати за: самостално проналажење, систематизовање и коришћење информација из различитих извора (стручна литература, уџбеник, интернет..); визелно опажање, поређење и успостављање веза између различитих садржаја (нпр. повезивање садржаја предмета са свакодневним искуством, садржајима других предмета и др.); тимски рад; самопроцјену; презентацију својих радова и групних пројеката и ефикасну визуелну, вербалну и писану комуникацију, - са ученицима радити примјере топлотног прорачуна за конкретне посуде под притиском, - пратити рад ученика и помагати им у раду када је то потребно,
2. Означавање посуда под притиском	- наведе садржај опште ознаке, - наведе садржај посебне ознаке, - објасни детаље натписне плочице, мјесто уградње натписне плочице и начин њеног причвршћивања за посуду;	- означи посуде под притиском општом ознаком, - означи посуде под притиском посебном ознаком, - опише натписну плочицу, мјесто уградње натписне плочице и начин њеног причвршћивања за посуду;	- одговорно рјешава проблеме у раду, прилагођава се промјенама у раду и изражава спремност на тимски рад, - испољи позитиван однос према професионално - етичким нормама и вриједностима, - испољи иницијативу и предузимљивост,	

	- објасни ознаку по боји посуде (боце за гас).	- препозна ознаку по боји посуде (боце за гас).	- испољи жељу и вољу за усавршавањем у струци и цјеложивотним учењем - показује добру радну спретност, моторичку координацију, има добар слух и вид, - испољава способност самосталног рјешавања проблема и самосталност у раду.	
3. Материјали за израду посуда под притиском	- дефинише основне услове које треба да испуни сваки суд под притиском, - наведе материјале од којих се најчешће израђују судови под притиском, - опише избор материјала у зависности од притиска и намјене посуде под притиском, - наведе предности синтетичких и пластичних материјала, - наведе услове које треба да задовоље котловски челици, - објасни значај стандардизације у производњи материјала за израду посуда под притиском.	- разумије основне услове које треба да испуни сваки суд под притиском, - познаје материјале од којих се најчешће израђују судови под притиском - познаје услове које треба да задовоље котловски челици , - изврши избор материјала у зависности од притиска и намјене посуде под притиском, - разумије предности синтетичких и пластичних материјала, - схвати значај стандардизације у производњи материјала за израду посуда под притиском.		
4. Конструкција посуда под притиском	- дефинише подјелу конструкције посуда према начину спајања лимова - наведе начине израде бешавне конструкције,	- изврши подјелу конструкције посуда према начину спајања лимова, - разумије начине израде бешавне конструкције,		

	- објасни примјену коване бешавне конструкције, - дефинише својства материјала за израду посуда поступком заваривања, - наведе подјелу варова, - објасни избор завара у зависности од дебљине лима, - наведе услове које завар мора да задовољи, - наведе услове које мора да испуни заваривач, - наведе величине, њихове ознаке и јединице које се користе у прорачунима статички оптерећених посуда - објасни прорачун дебљине зида посуде.	- да примјер примјене коване бешавне конструкције, - изврши подјелу завара, - изврши избор завара у зависности од дебљине лима, - познаје својства материјала за израду посуда поступком заваривања, - познаје услове које завар мора да задовољи, - познаје услове које мора да испуни заваривач, - познаје величине, њихове ознаке и јединице које се користе у прорачунима статички оптерећених посуда, - на једноставном примјеру израчуна дебљину зида посуде.		
5. Испитивање посуда под притиском	- наведе методе испитивања без разарања, - објасни поступак испитивања завара пенетрирањем), - објасни поступак радиографског испитивања завара, - наведе елементе опреме за испитивање ултразвуком,	- разумије методе испитивања без разарања, - схвата поступак испитивања завара пенетрирањем, - схвата поступак радиографског испитивања завара, - препозна елементе опреме за испитивање ултразвуком,,		

	- објасни ток испитивања посуде притиском,	- схвата испитивање посуде притиском,		
Интеграција				
- Практична настава (модул 1-9), - Математика - Техничко цртање, - Техничка механика, - Машински елементи, - Основи енергетике.				
Извори				
- Уџбеници које је одобрило Министарство просвјете и културе Републике Српске; - Друга стручна и теоријска литература (стручни часописи, приручници, збирке, видео и аудио записи, интернет и сл.).				
Оцјењивање				
Оцјењивање се врши у складу са Законом о средњем образовању и васпитању и Правилником о оцјењивању ученика у настави и полагању испита у средњој школи. О техникама и критеријима оцјењивања ученике треба упознати н апочетку изучавања модула.				

Струка (назив):	МАШИНСТВО И ОБРАДА МЕТАЛА		
Занимање (назив):	Техничар машинске енергетике		
Предмет (назив):	ТОПЛОТНИ АПАРАТИ		
Опис (предмета):	Стручно-теоријски предмет		
Модул (наслов):	ИЗМЈЕЊИВАЧИ ТОПЛОТЕ		
Датум:	2023.година	Шифра:	Редни број: 02
Сврха			
Модул је развијен с циљем упознавања ученика са принципима рада измјењивача топлоте и њиховим конструкцијама.			
Специјални захтјеви / Предуслови			
Познавање градива из предмета: - Практична настава (модул 1-9), - Техничко цртање, - Техничка механика, - Основи енергетике.			
Циљеви			
Овај модул има циљеве да: - ученици стечена теоријска знања успјешно примјењују у руковању и одржавању измјењивача топлоте, - ученици стекну знања о конструкционим рјешењима и основама прорачуна измјењивача топлоте, - ученици се упознају са најчешће коришћеним материјалима за израду измјењивача топлоте, - ученици усвајају нова и примјене раније стечена знања у избору и конструкцији измјењивача топлоте, - ученици стичу знања о мјерама заштите при раду са измјењивачима топлоте, - ученици се придржавају мјера заштите на раду са измјењивачима топлоте, - ученици се понашају у складу са мјерама заштите животне средине.			
Теме			
1. Размјена топлоте 2. Рекуперативни измјењивачи топлоте 3. Остали измјењивачи топлоте			

Тема	Исходи учења			Смјернице за наставнике
	Знања	Вјештине	Личне компетенције	
	Ученик је способан да:			
1. Размјена топлоте	- наведе основне видове преношења топлоте, - објасни појам термичке проводљивости на неком примјеру, - објасни израз за специфични топлотни флуks кроз раван зид, - објасни разлику између природног и принудног струјања, - објасни израз за топлотни проток када је у питању струјање кроз цијев прстенастог попречног пресјека, - објасни по чему се зрачење разликује од провођења и прелажења.	- схвати основне видове преношења топлоте, - схвати и демонстрира термичку проводљивости на неком примјеру, - напише израз за специфични топлотни флуks кроз раван зид, - разумије разлику између природног и принудног струјања, - напише израз за топлотни проток када је у питању струјање кроз цијев прстенастог попречног пресјека, - разумије по чему се зрачење разликује од провођења и прелажења. - примијени поступке заштите на раду и заштите животне средине,	- савјесно, одговорно, уредно и правовремено обавља повјерене послове, - ефикасно планира и организује вријеме, - испољи позитиван однос према значају спровођења прописа и стандарда који су важни за његов рад, - испољи позитиван однос према значају функционалне и техничке исправности машина, уређаја и алата које користи при обављању посла, - испољи љубазност, комуникативност, ненаметљивост и флексибилност у односу према сарадницима, - одговорно рјешава проблеме у раду, прилагођава се промјенама у раду и изражава спремност на тимски рад, - испољи позитиван однос према професионално - етичким нормама и вриједностима,	Наставник ће: - садржаје програма реализовати савременим наставним методама и средствима, - ученике увјежбати за: самостално проналажење, систематизовање и коришћење информација из различитих извора (стручна литература, уџбеник, интернет..); визуелно опажање, поређење и успостављање веза између различитих садржаја (нпр. повезивање садржаја предмета са свакодневним искуством, садржајима других предмета и др.); тимски рад; самопроцјену; презентацију својих радова и групних пројеката и ефикасну визуелну, вербалну и писану комуникацију, - са ученицима радити примјере топлотног прорачуна за конкретне измјењиваче топлоте, - пратити рад ученика и помагати им у раду када је то потребно,
2. Рекуперативни измјењивачи топлоте	- објасни подјелу рекуперативних измјењивача према конструкцији, - објасни подјелу цијевних измјењивача, - објасни подјелу плочастих измјењивача,	- изврши подјелу рекуперативних измјењивача према конструкцији, - изврши подјелу цијевних измјењивача, - изврши подјелу плочастих измјењивача.		

	- наведе типове измјењивача према току струјања флуда, - објасни поступак скицирања двосмјерног измјењивача топлоте, - објасни поступак скицирања измјењивача топлоте са цијевним снопом, - објасни поступак скицирања плочастог измјењивача топлоте, - наведе елементе топлотног прорачуна измјењивача топлоте.	- разумије разлику измјењивача према току струјања флуда, - скицира двосмјерни измјењивач топлоте, - скицира измјењивач топлоте са цијевним снопом, - скицира и опише плочасти измјењивач топлоте, - разумије и зна примјенити елементе топлотног прорачуна измјењивача топлоте.	- испољи иницијативу и предузимљивост, - испољи жељу и вољу за усавршавањем у струци и цјеложивотним учењем - показује добру радну спретност, моторичку координацију, има добар слух и вид, - испољава способност самосталног рјешавања проблема и самосталност у раду.	
3. Остали измјењивачи топлоте	- дефинише принцип рада регенеративних измјењивача топлоте, - дефинише принцип рада измјењивача са директним мијешањем, - наведе примјену појединих врста измјењивача топлоте	- опише принцип рада регенеративних измјењивача топлоте, - опише принцип рада измјењивача са директним мијешањем, - разумије примјену појединих врста измјењивача топлоте.		
Интеграција				
- Практична настава (модул 1-9), - Математика - Техничко цртање, - Техничка механика, - Машински елементи, - Основи енергетике				
Извори				
- Уџбеници које је одобрило Министарство просвјете и културе Републике Српске; - Друга стручна и теоријска литература (стручни часописи, приручници, збирке, видео и аудио записи, интернет и сл.).				
Оцјењивање				

Оцјењивање се врши у складу са Законом о средњем образовању и васпитању и Правилником о оцјењивању ученика у настави и полагању испита у средњој школи. О техникама и критеријима оцјењивања ученике треба упознати на почетку изучавања модула.